

Vragen over Engbertsdijksvenen

Antwoord op uw vragen over het
inrichtingsplan voor Natura
2000-gebied Engbertsdijksvenen

A close-up photograph of a blue frog with dark spots and a white stripe on its side, sitting in a pond. The frog's reflection is visible in the water. In the background, there are tall, thin reeds or grasses. A white rounded rectangle is overlaid on the right side of the image, containing text.

**In juli 2024 hebben
omwonenden vragen
gesteld bij een
bijeenkomst over het
inrichtingsplan van
Engbertsdijksvenen.**

**In dit verslag geven wij
antwoord op uw vragen.**

Opzet en effectiviteit van de maatregelen

Wat is de wettelijke opgave die er ligt in de Engbertsdijkswen: behoud of herstel?

In het Natura 2000-gebied Engbertsdijkswen werken we aan zowel behoud als herstel. Dit is een wettelijke opgave die de provincie Overijssel heeft gekregen. Dit is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit van het Ministerie van LNV uit 2009. U kunt dit besluit lezen op www.natura2000.nl. Hier staat ook in waar de grenzen van Natura 2000-gebied Engbertsdijkswen (afgekort EDV) liggen.

Het hangt van het habitattype af of we werken aan behoud, kwaliteitsverbetering en uitbreiding. Een habitattype is het leefgebied van bepaalde planten, dieren of andere organismen. Dit gebied heeft vaak specifieke kenmerken, die ervoor zorgen dat een soort hier goed kan overleven. In de Engbertsdijkswen zijn er drie habitattypen, waar de provincie verschillende doelen voor heeft gekregen. Met deze doelen beschermen en behouden we de natuur en biodiversiteit in het gebied.

Deze doelen zijn er:

1. Voor type actief hoogveen: verbeter- en uitbreidingsdoelstelling
2. Voor type herstellende hoogveen: behouds- en verbeterdoelstelling (oppervlak mag kleiner worden ten gunste van actief hoogveen)
3. Voor type droge heide: behoudsdoelstelling

Meer informatie over de habitattypen kunt u vinden in het aanwijzingsbesluit. U kunt de zogenaamde instandhoudingsdoelen in het [Natura 2000-beheerplan](#) voor de Engbertsdijkswen uit 2016 lezen.

In het beheerplan is opgenomen dat het habitattype actief hoogveen uitgebreid moet worden, maar er staat niet benoemd welk oppervlakte deze toename moet hebben. Binnen het project optimaliseren we de hydrologische omstandigheden voor actief hoogveen. Dit habitattype gaat daarom naar verwachting uitbreiden in oppervlakte en verbetering van de kwaliteit.

Wat is de afweging tussen de natuurdoelen en de sociaaleconomische impact op de omgeving?

In het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied Engbertsdijkswen is wettelijk vastgelegd welke habitattypen en soorten beschermd moeten worden. In het beheerplan zijn de doelen voor het gebied uitgewerkt in maatregelen.

We houden in het gebiedsproces van Engbertsdijkswen waar mogelijk rekening met de effecten op de omgeving. Het gebiedsproces is onder leiding van bestuurlijk trekker LTO Noord. We hebben oog voor de sociaal economische impact op de omgeving, waarbij het realiseren van de instandhoudingsdoelen leidend blijft. Binnen het gebiedsproces is gekeken naar maatregelen met een minimale impact op de omgeving. Grondeigenaren en de omgeving zijn bij de uitwerking van de maatregelen geïnformeerd. Eigenaren die te maken krijgen met negatieve effecten van de maatregelen worden gecompenseerd. Of we proberen de negatieve effecten zo klein mogelijk te maken.

Stel dat dit plan niet werkt, wat kan er dan gedaan worden?

We verwachten dat we met de maatregelen de doelen behalen. Er zijn nog andere maatregelen mogelijk, maar die zouden meer impact op de omgeving hebben. We hebben daarom besloten dat de huidige maatregelen maatschappelijk gezien het maximaal haalbare zijn.

Hydrologie: maatregelen en gevolgen

Hoe hoog komt het water straks en wat is de effectiviteit van de hydrologische herstelmaatregelen?

Door de hydrologische maatregelen in de bufferzone aan de oostzijde van het natuurgebied gaan de grondwaterstanden omhoog. Op sommige plekken komt het water boven maaiveld te staan. In het inrichtingsplan en de Milieu Effect Rapportage (MER), die als bijlage bij het Ontwerp-Projectbesluit ter inzage worden gelegd, kunt u lezen hoe we met de maatregelen de natuurdoelen halen.

Is er rekening mee gehouden dat het water naar het noorden afstroomt en niet naar het zuiden?

Ja, er blijft een afvoeroute naar het noorden, maar de sloot wordt wel aangepast.

Wie krijgt de stuwen in beheer? Wie houdt bij of er wateroverlast optreedt?

In het proces wordt eerst het plan opgesteld. Bij de (detail)uitwerking wordt gekeken of er wateroverlast ontstaat. Daarnaast worden de grondwaterstanden gemonitord door middel van peilbuizen die verspreid door het gebied geplaatst zijn. Het projectteam, onder leiding van bestuurlijk trekker LTO, heeft berekend wat de effecten van de maatregelen zijn en op welke plekken wateroverlast verwacht wordt.

Ook tijdens de uitvoering houden we de grondwaterstanden in de gaten. De provincie weet nog niet wie de beheerder wordt in het gebied. Gesprekken daarover lopen nog en we hopen hier snel duidelijkheid over te geven. De toekomstige stuwpeilen die ervoor zorgen dat we het water langer vast kunnen houden, staan in het inrichtingsplan.

Zijn damwanden niet een goedkopere optie om de EDV hydrologisch te isoleren en heeft dit niet minder impact op de omgeving?

We hebben een oplossing met damwanden overwogen, maar hier niet voor gekozen. Er is eerder in het gebiedsproces door een hydroloog uitleg gegeven waarom een damwand niet effectief is in dit gebied. Damwanden verhinderen de verticale wegzijging naar het onderliggende watervoerend pakket niet. Daarnaast verstoren damwanden de grondwaterstromingen, waardoor mogelijk negatieve effecten kunnen optreden op andere percelen. Daarnaast zijn damwanden een minder duurzame oplossing omdat houten damwanden kunnen weggroten en meer onderhoud nodig hebben.

Wat gebeurt er met de zaksloten aan de noordkant van de Engbertsdijkerven?

De zaksloten die in bufferzone Oost liggen moeten dicht worden gemaakt (dit heet dempen) zodat het gebied meer water vast kan houden. De waterafvoer aan de noordkant van de Engbertsdijkerven is geborgd, door middel van afwatering richting het noorden.

In het plan staat dat het opzetten van het waterpeil van de Dooze nader onderzocht moet worden. Waarom is dit nodig?

Vlakbij Kloosterhaar, dat noordoostelijk van Engbertsdijkerven ligt, is een uitwerkingsgebied bij de Dooze. Hier is onderzocht of het nodig is om een bufferzone ten noorden van EDV aan te leggen, zoals vermeld staat in maatregel M15 in het beheerplan. Deze maatregel is een zogenaamde 'onderzoeksmatregel'. Het onderzoek toont aan dat een hydrologische buffer met wateraanvoer niet wenselijk is. Het verhogen van het waterpeil op de Dooze is een betere oplossing. Het onderzoek is afgerond. Het advies is om eerst de maatregelen uit de inrichtingsplannen, zowel binnen als buiten het gebied uit te voeren en de effecten daarvan te monitoren.

Het kan voorkomen dat een beheerplan herzien wordt om de effectiviteit van de maatregelen te verbeteren. In het geval van het uitwerkingsgebied bij de Dooze houden we in de gaten wat de gevolgen zijn van de maatregelen van de inrichtingsplannen, zowel binnen als buiten het gebied. Op basis daarvan kunnen we in de toekomst bepalen of het nodig is om een stuw te plaatsen in de Dooze. Dit zou nodig kunnen zijn om het waterniveau te regelen. Dit loopt via een apart spoor en valt buiten dit inrichtingsplan.

Erven

Kunnen de maatregelen wateroverlast veroorzaken op erven?

In het inrichtingsplan zijn de erven aangegeven waar wateroverlast kan ontstaan door de maatregelen. Op deze erven nemen we in overleg met de eigenaren maatregelen om de erven droog te houden. Eigenaren waar in een eerder stadium afspraken mee gemaakt zijn, zijn hier onderdeel van. Er kunnen mitigerende maatregelen genomen worden, denk hierbij aan het aanleggen van drainage rond de woning of het aanpassen van de erfafwatering. Daarnaast zijn nulmetingen aan onroerend goed uitgevoerd en is een monitoringsmeetnet ingericht. Zo kunnen we ook bij onvoorziene effecten met eigenaren in gesprek over compensatie.

Is aan de hand van de plankaart van het inrichtingsplan voldoende met de omgeving gesproken?

De procesbegeleider voert gesprekken met de grondeigenaren in de oostelijke bufferzone. Dit gebeurt via zogenaamde keukentafelgesprekken. Het bespreken van de nieuwe bestemmingskaart wordt hierbij meegenomen.

Is een inschatting voor de mitigerende maatregelen per erf meegenomen in het budget?

SWECO heeft de maatregelen uitgezocht op plekken waar we effecten verwachten als gevolg op de maatregelen die we nemen. Die kosten zijn opgenomen in het budget.

Gevolgen voor de landbouw

Is akkerbouw nog mogelijk als de sloten gedempt worden?

De maatregelen zoals het dempen van sloten, zorgen voor vernatting van percelen. Afhankelijk van hoe nat de percelen precies worden wordt bepaald of landbouwkundig gebruik, waaronder akkerbouw, nog mogelijk is.

Waar komt de kaart met nieuwe bestemmingen vandaan?

Percelen die door de maatregelen van het inrichtingsplan te nat worden voor landbouw, krijgen de bestemming 'Natuur'. Percelen die natter worden, maar waar nog wel mogelijkheden zijn voor landbouw, krijgen een bestemming 'Agrarisch' met beperkingen.

Mogen er nog gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast naast het Natura 2000-gebied?

Het gebruik van toegestane gewasbeschermingsmiddelen blijft mogelijk op percelen met een agrarische bestemming.

Stikstof

Hoe ver moet de stikstofdepositie naar beneden voor de Natura 2000-doelen?

Door het nemen van hydrologische maatregelen, zoals opgenomen in het inrichtingsplan, wordt het systeem robuuster en minder gevoelig voor stikstofdepositie. Wat betreft de drukfactor stikstof blijft er een restprobleem. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om de stikstofdepositie te verlagen, maar het is op dit moment niet precies te bepalen met hoeveel de stikstofdepositie naar beneden moet. Dit is ook geconcludeerd in de Natuurdoelanalyse Engbertsdijkerven (NDA). Het Rijk werkt landelijk beleid en generieke maatregelen uit om de stikstofdepositie te verminderen.

Met het huidige maatregelenpakket wordt het (hoogveen)systeem hersteld en wordt maximaal ingezet op de (relevante) beschikbare overlevingsmaatregelen (beheermaatregelen) die de negatieve effecten van de nu nog te hoge stikstofdepositie tegengegaan. Uit monitoring zal moeten blijken in hoeverre stikstof een knelpunt blijft en of op termijn ook nog (intensieve) beheermaatregelen nodig zijn om de effecten van stikstof tegen te gaan.

Milieu Effect Rapportage (m.e.r.)

De afkorting m.e.r. staat voor Milieu Effect Rapportage.

Hoever is de Milieu Effect Rapportage en hoe staat het met het aspect proportionaliteit?

We zijn de Milieu Effect Rapportage (afgekort m.e.r.) aan het afronden. Het m.e.r. komt tegelijkertijd met het Ontwerp-Projectbesluit en Inrichtingsplan in de Klankbordgroep en BAC. Het wordt ook voorgelegd aan Gedeputeerde Staten ter besluitvorming. Het aspect proportionaliteit is geen onderdeel van het m.e.r. Deze afweging vindt plaats in de BAC en uiteindelijk door GS.

Welke effecten van de externe maatregelen worden meegenomen in de m.e.r.?

In de Milieu Effect Rapportage (afgekort m.e.r.) worden onder andere de effecten op woon-, werk- en leefmilieu in beeld gebracht en beoordeeld. De effecten van stikstof, de kritische depositiewaarde en de achtergrondwaarde worden niet meegenomen. Dit komt omdat het inrichtingsplan niet gaat over de vermindering van stikstof. Daarnaast geldt er voor de uitvoering van projecten die gericht zijn op het herstel van Natura 2000-gebieden, een vrijstelling. Dat betekent dat de (tijdelijke) toename van stikstofdepositie niet beoordeeld hoeft te worden.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) beschrijft de onderzoeksopzet van de MER en welke thema's we beschouwen. De NRD lag voor de zomer van 2021 ter inzage. Wij ontvingen zienswijzen op de NRD die we zo nodig verwerken in de m.e.r. Zowel de NRD als de m.e.r. worden beoordeeld door de Commissie m.e.r. die bij het NRD adviseert over welke effecten en in welke mate ze moeten worden meegenomen. Wanneer de m.e.r. klaar is, adviseert deze commissie of dat in voldoende mate heeft plaatsgevonden.

Worden de effecten van de maatregelen van het inrichtingsplan op waterkwaliteit en de KRW-doelen van het oppervlaktewater in de m.e.r. beschreven?

De Milieu Effect Rapportage (m.e.r.) beschrijft de effecten van de maatregelen van het inrichtingsplan op de waterkwaliteit. Daarbij wordt ook ingegaan op de KRW-doelen van het oppervlaktewater.

Inrichtingsplan

Hoe kan het dat de eerste versie van het inrichtingsplan zo ontoereikend was?

De Engbertsdijkswen is een complex gebied en het gebiedsproces is ook lang en ingewikkeld. Het inrichtingsplan vormt een belangrijke basis voor het Projectbesluit, waarin de gebruiksmogelijkheden worden vastgelegd. Het inrichtingsplan is de inhoudelijke onderbouwing van de keuzes die gemaakt zijn met betrekking tot maatregelen en effecten. Die keuzes hebben we gemaakt op basis van diverse uitgevoerde onderzoeken en bestuurlijke besluiten. Het plan omvat daarmee technische onderbouwingen die voortkomen uit onderzoeken die uitgevoerd zijn in en rondom een complex hoogveengebied. Dat zorgt ervoor dat het inrichtingsplan inhoudelijk sterk en correct is, maar het is geen gemakkelijk document om door te nemen. We hebben geprobeerd om het inrichtingsplan leesbaarder en begrijpelijker te maken, onder andere door het aan te vullen met een samenvatting.

Het inrichtingsplan wordt nog een keer doorgerekend. Zullen de maatregelen dan wel werken?

De doorrekeningen die we doen laten alleen zien of de kleine aanpassingen die zijn gedaan nog effect hebben. De maatregelen die u op de plankaart ziet staan, werken hydrologisch gezien en zijn beter dan die uit het Natura 2000-beheerplan uit 2016.

Waar worden de afgevalen maatregelen en varianten beschreven met onderbouwing?

In het inrichtingsplan staan de afgevalen varianten die we hebben behandeld tijdens het gebiedsproces. Ook staat in dit plan het proces beschreven hoe we zijn gekomen tot de eindvariant.

Bedankt voor uw inbreng bij de voorlichtingsbijeenkomst op 24 juli 2024.
Heeft u naar aanleiding van dit verslag vragen? Neem dan contact op
met overijsselloket@overijssel.nl

Colofon

Uitgave

Provincie Overijssel

Datum

Maart 2025

